

DOSSIER:
ELS CEMENTERIS ISLÀMICS A LA MARINA ALTA.
SEGLES XI-XVI.

INTRODUCCIÓ

Vivim en l'era de la globalització, on les identitats dels diferents pobles es dissolen i va creant-se una sola realitat, sota el domini econòmic. La barreja de cultures és un signe d'integració però aquesta ha d'estar ben remenada. Fer un esforç i conèixer els costums d'aquells que viuen entre nosaltres és una manera de crear llaços de convivència. El món àrab el tenim molt a prop i encara el considerem com llunyà. Molts dels seus costums encara els mantenim avui dia però ens passen desapercebuts. Una de les tradicions més arrelada és la visita als cementeris i l'obsequi amb flors als nostres difunts. Parlar aleshores dels cementeris andalusins de la comarca és també apropar-nos a la cultura musulmana i als seus ritus i pràctiques.

L'època medieval andalusina a la comarca ha deixat moltes empremtes en el paisatge: sèquies, nòries, hortes, castells, corrals i cases d'alqueries abandonades, també nombrosos topònims que recorden les arrels àrabs, la introducció de nous conreus, la gastronomia, i tradicions l'origen de les quals vénen del "temps dels moros".

L'arqueologia, durant aquests anys, ha esdevingut una eina de recuperació i estudi de les restes antigues. Però, continua amb unes fortes mancances, fruit del desconeixement de les administracions locals i de la negligència del govern autonòmic en l'aplicació de la Llei de Patrimoni Valencià. Tot això davant d'una urbanització desmesurada del territori que, esgotat el litoral, comença a colonitzar l'interior de la comarca. Mentre que a ciutats com Dénia i Xàbia es compta amb serveis arqueològics i un control relatiu dels respectius termes municipals. La resta de municipis no tenen un seguiment dels jaciments arqueològics i en molts casos, l'estudi d'aquests depén de denúncies quan ja s'han afectat. Per tant, el registre arqueològic és desigual depenent d'un lloc o altre. Destaca però, el programa d'excavacions urbanes desenvolupat a la ciutat de Dénia on l'emplaçament de l'antiga *Madina Daniya* està donant anualment noves troballes de caràcter rellevant per al coneixement de la societat andalusina dels segles XI-XIII. Les excavacions a la resta de la comarca són menys nombroses però també importants per a entendre el funcionament del territori de *Daniya*.

Respecte a la difusió de les troballes arqueològiques d'època andalusina a la comarca és un tema prou endarrerit. Hi ha estudis publicats en revistes i congressos especialitzats però cap estudi de forma global que compregui l'empremta de la cultura musulmana a la Marina Alta. El fet d'escollir el tema dels cementeris andalusins és l'aportació d'un dels registres arqueològics poc coneguts d'aquesta època.

El marc cronològic va més enllà de la conquesta cristiana, perquè la cultura andalusí no s'acaba amb l'arribada del capità En Carròs a Dénia el 1244, sinó que sobreviu durant més de 250 anys, en les comunitats islàmiques de l'interior muntanyenc, fins l'expulsió de 1609. Per tant, en les alqueries de la comarca es troben cementeris dels segles XIV i XV amb els ritus d'enterrament musulmans.

Hem dividit el dossier en dos blocs, el primer d'ells es refereix als cementeris de la ciutat de *Daniya*, amb les excavacions realitzades pel Servei Municipal d'Arqueologia de Dénia. El segon, tracta els cementeris andalusins investigats a la resta de la comarca, la qual formava part del territori d'influència del centre urbà de *Daniya*. És d'agrair l'esforç dels autors i autores, que amb les seves aportacions desinteressades, han fet possible aquest volum.

Per últim, conhortar a l'Administració perquè promogui i espente la divulgació històrica i arqueològica del nostre Patrimoni i aquest assolisca el recolzament i el respecte que es mereix.

Xàbia, novembre de 2004
Josep S. Castelló i Marí